

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни

«ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

*(для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня:
бакалавр денної і заочної форм навчання
напряму підготовки 0501 (6.030504) «Економіка підприємства»)*

ХАРКІВ ХНАМГ 2009

Методичні вказівки до виконання практичних завдань з дисципліни **«Економіка і організація інноваційної діяльності»** (для студентів денної та заочної форми навчання, професійно – кваліфікаційного рівня «бакалавр», напряму підготовки 0501 (6.030504) «Економіка підприємства» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. Ф. Скала, М. П. Пан, А. Л. Шутенко, І. А. Ачкасов. – Х.: ХНАМГ, 2009 – 19 с.

Укладачі: Г. Ф. Скала,
 М. П. Пан,
 А. Л. Шутенко,
 І. А. Ачкасов

Рецензент: д-р технічних наук, професор, зав. кафедри
 економіки будівництва В. І. Торкатюк

Рекомендовано кафедрою економіки будівництва, протокол №1 від 28.08.2009р.

ВСТУП

Основною метою викладання дисципліни „Економіка і організація інноваційної діяльності” є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу питань економіки інноваційної діяльності та її організації з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища її функціонування.

Предметом вивчення дисципліни є економічний механізм функціонування інноваційної діяльності, формування та використання ресурсного потенціалу з метою оптимізації її економічних результатів.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Економіка і організація інноваційної діяльності” є:

- підкреслити цільові характеристики діяльності на ринку;
- сформулювати програми виробництва інноваційної продукції та її реалізації, ресурсне забезпечення програм;
- визначити складові ресурсного потенціалу і знайти шляхи його ефективного використання;
- засвоїти поняття: ринкова система, попит і пропозиція в сфері інновацій;
- визначити поняття механізму формування та використання доходів і прибутків від різних напрямів інноваційної діяльності (виробничої, комерційної, зовнішньоекономічної, фінансової, інвестиційної тощо);
- оцінити ефективність інноваційної діяльності та знайти шляхи її підвищення;
- оцінити конкурентоспроможність інноваційної продукції.

Важливим елементом оволодіння знаннями та навичками у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, що формує практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтує їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем в інноваційній сфері і підвищує якість професійної підготовки управлінських кадрів є *самотійна індивідуальна робота студента.*

Методичні вказівки призначені для організації індивідуальної роботи студентів при вивченні дисципліни „ Економіка і організація інноваційної діяльності ”.

У процесі вивчення дисципліни навчальними планами передбачається виконання студентами роботи з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних ними за час вивчення курсу «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Кожний студент повинен виконати практичні завдання самостійно, ґрунтовно вивчити відповідні нормативні документи та спеціальну літературу.

ПРАКТИЧНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Практична робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Основне полягає в самостійній праці студентів з вітчизняною і закордонною літературою, нормативними актами у сфері інноваційної діяльності. Практична робота є інструментом опанування навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основними видами практичної роботи студентів є:

- обов'язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого під час лекцій;
- опрацювання та вивчення інформації з літератури, рекомендованої до вивчення;
- контрольна перевірка кожним студентом якості особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

Передбачається робота над індивідуальним завданням у формі семінарів з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Основною метою викладання дисципліни „Економіка і організація інноваційної діяльності” є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу показників інноваційної діяльності з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

У процесі вивчення дисципліни навчальними планами передбачається виконання студентами практичної роботи з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних ними за час вивчення курсу дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Кожний студент повинен виконати завдання самостійно, більш ґрунтовно вивчити відповідні нормативні документи та спеціальну літературу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Розділ 1. Зміст інновацій і інноваційних процесів.

- 1.1. Поняття інновацій і їхнього трактування.
- 1.2. Соціальний зміст інновацій.
- 1.3. Класифікація й компоненти інноваційних процесів.
- 1.4. Наукова діяльність, як основа інновацій.
- 1.5. Державна підтримка інновацій .

Розділ 2. Особливості економіки інновацій.

- 2.1. Загальні положення економіки інноваційних процесів.
- 2.2. Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки.
- 2.3. Фінансування інноваційної діяльності.
- 2.4. Комерціалізація науково-технічних розробок.
- 2.5.. Оцінка економічної ефективності інновацій.

Розділ 3. Особливості організації інноваційних процесів.

- 3.1. Планування інноваційної політики.
- 3.2. Технологія керування інноваційним процесом.
- 3.3. Стратегії інноваційних процесів.
- 3.4. Інноваційні підприємства.
 - 3.4.1. Бізнес-Інкубатори.
 - 3.4.2. Технопарки.
- 3.5. Співробітництво в інноваційній сфері.
- 3.6. Результативність інновацій.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів - поточне оцінювання знань студентів виконується під час проведення занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання індивідуального завдання;
- виконання проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Оцінювання знань студентів проводиться за 4-бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
- уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалені рішення;
- упевнено відповідати на запитання викладача і без зауважень з його боку;

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано і складно;

- не вагатися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
- уміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання викладача.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;

розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції за її рішенням;

- позитивно відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у п.3.

Оцінку знання матеріалу, оцінюють за 4-бальною системою згідно з „Методикою переведення показників успішності знань студентів” перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 3).

Таблиця 3 - Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
1	2	3	4
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно* – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX	більше 25 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F	від 0 – 25 включно

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТЬ

Модуль - Економіка і організація інноваційної діяльності

Змістовні модулі (ЗМ):

ЗМ 1. Зміст інновацій і інноваційних процесів:

1. Поняття інновацій і їхнього трактування.
2. Соціальний зміст інновацій.
3. Класифікація й компоненти інноваційних процесів.
4. Наукова діяльність, як основа інновацій:
 - 4.1. Наукова діяльність - системний процес пізнань і інновацій;
 - 4.2. Інтелектуальна власність.
5. Державна підтримка інновацій:
 - 5.1. Аналіз стану інноваційного середовища в Україні й світі;
 - 5.2. Основні положення законодавства України в сфері інновацій:
 - 5.2.1 Регулювання інноваційної діяльності.
 - 5.3. Пріоритетні напрямки інновацій.

1. Мета заняття: Освоєння історії розвитку інноваційних процесів; навчитися виділяти основні фактори інновацій.

вивчити ознаки, за якими здійснюється класифікація інноваційних складових.

2. Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, що виникли в студентів при підготовці до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції, тестовий контроль знань студентів.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Походження терміна «інновація».
2. Що міститься в різних трактовках терміна «інновація»?
3. Загальна класифікація інновацій.
4. Місце наукових досліджень в інноваційній діяльності.

5. Форми результатів наукових досліджень.
6. Інтелектуальна власність та її захист .
7. Яким чином інноваційні процеси впливають на стан соціума?
8. Чим зумовлений теперішній стан інноваційної діяльності в Україні і світі?
9. Якими важелями Українське суспільство впливає на інноваційні процеси?
10. Законодавство України щодо інноваційних процесів.
11. Яким чином відбувається державне регулювання інноваційної діяльності?
12. Як визначається статус інноваційного підприємства?
13. Які пільги та інші стимулюючі заходи впроваджують щодо інноваційних підприємств?
14. Яким чином визначають напрямки, які є пріоритетними для розвитку як інноваційні.

4. Контроль за самостійною роботою студентів: Підготовка доповідей на теми з історії інновацій, правова основа діяльності.

5. Методика організації практичної роботи студентів: Студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Етапи розвитку інноваційного процесу;
2. Основні поняття й термінологія;
3. Ознаки, за якими виконується класифікація.

6. Література: основна [1-7]; додаткова [8-31].

Модуль 2

ЗМ 2. Особливості економіки інновацій:

1. Загальні положення економіки інноваційних процесів.
2. Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки.
3. Фінансування інноваційної діяльності.
4. Комерціалізація науково-технічних розробок.
5. Оцінка економічної ефективності інновацій.

1. Мета заняття: Вивчення таких особливостей економіки інновацій: загальних засад економіки інноваційних процесів, інноваційного середовища, фінансування інноваційної діяльності, комерціалізації науково-технічних розробок та оцінки економічної ефективності інновацій.

2. Методика проведення практичної частини занять: обговорення питань, що виникли у студентів при самостійній підготовці до заняття, контроль домашнього завдання, тестовий контроль знань студентів, отриманих на лекції.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Сутність ринкової економіки щодо інноваційної діяльності.
2. Форми інноваційного продукту (товару).
3. Види інноваційного товару.
4. Рівні подання товару.
3. Як слід розуміти «Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки».
4. Які найбільш розповсюджені джерела фінансування інноваційної діяльності?
5. Що значить «фінансування за рахунок власних коштів».
8. Як слід розуміти «результат наукових досліджень є товар».
9. Алгоритм наукових досліджень.
10. Як здійснюється визначення перспективних напрямків комерціалізації досліджуваних явищ і ефектів?
11. Як здійснюється визначення пріоритетів комерціалізації науково технічних розробок?
12. «Побічні результати науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт» що це означає?
13. Які основні фактори, що впливають на успіх комерціалізації науково-технічної розробки?
14. Які основні етапи пошуку партнерів, інвесторів і покупців стосовно інноваційного продукту?

15. Які існують шляхи просування науково-технічних розробок на ринок?
16. Які можуть бути обрані форми й схеми одержання комерційного ефекту від реалізації результатів наукових досліджень?
17. Чи є типові проблеми при просуванні розробок на ринок які саме?
18. Як оцінюють економічну ефективність інновацій?

4. Контроль практичної роботи студентів: Виконання контрольних робіт з поставлених питань.

5. Методика організації практичної роботи студентів: Студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Загальні засади економіки інноваційних процесів в ринковому середовищі .
2. Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки.
3. Джерела та схеми фінансування інноваційної діяльності.
4. Схеми і алгоритми комерціалізації науково-технічних розробок.
5. Оцінка економічної ефективності інновацій.

6. Література: основна [1-7]; додаткова [8-31].

Модуль 3

ЗМ 3. Особливості організації інноваційних процесів:

1. Планування інноваційної політики.
2. Технологія управління інноваційним процесом.
3. Стратегії інноваційних процесів:
 - 3.1. Цілі й шляхи їхнього досягнення;
 - 3.2. Система підготовки фахівців для інноваційної діяльності;
 - 3.3. Інноваційна сприйнятливість підприємств;
 - 3.4. Проблеми великих організацій.
4. Інноваційні підприємства:
 - 4.1. Бізнес-Інкубатори.
 - 4.2. Технопарки.
5. Співробітництво в інноваційній сфері:

5.1. Великомасштабні інновації;

5.2. Міжнародне науково-технічне співробітництво.

6. Результативність інновацій.

1. Цілі заняття: Вивчення організаційних застав інноваційної діяльності, взаємозв'язків учасників інноваційних процесів та оцінки загальної ефективності впровадження інновацій.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів при самостійній підготовці до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Яким чином здійснюють планування інноваційної політики?
2. Які чинники враховують при наданні оцінки життєздатності проекту?
3. Основні етапи технології впровадження інноваційного процесу.
4. Склад учасників інноваційного процесу, їх взаємозв'язки та призначення.
5. Що значить «стратегії інноваційних процесів»?
6. Які мети впровадження інновацій.
7. Зміст та значення SWOT аналізу в інноваційній діяльності.
8. В чому полягають проблеми великих організацій при впровадженні інновацій?

4. Контроль роботи студентів: Підготовка до виконання контрольних робіт за поставленими питаннями.

5. Методика організації практичної роботи студентів: Студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні питання:

1. Яким чином здійснюється планування інноваційної політики?
2. Які чинники враховують при наданні оцінки життєздатності проекту?
3. Основні етапи технології впровадження інноваційного процесу.

4. Склад учасників інноваційного процесу, їх взаємозв'язки та призначення.
5. Що значить «стратегії інноваційних процесів»?
6. Цілі якості впровадження інновації.
7. Зміст та значення SWOT аналізу в інноваційній діяльності.
8. В чому полягають проблеми великих організацій при впровадженні інновацій?

6. Література: основна [5]; додаткова [8-31].

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси

ЗМ, де
застосовують

1. Рекомендована основна навчальна література

1.1. Баскаков А.Я. Методология научного исследования: **ЗМ 1, ЗМ 2**
Учебн. пособие / А.Я.Баскаков, Н.В.Туленков. – К.: МАУП,
2002. – 216 с.

1.2. Крушельницька О.В. Методология та організація **ЗМ 1, ЗМ 2**
наукової діяльності: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2003. – 216 с.

1.3. Лудченко А.А. Основы научных исследований: Учебн. **ЗМ 1, ЗМ 2**
пособие / А.А.Лудченко, Я.А.Лудченко, Т.А.Примак [Под
ред. А.А.Лудченко]. – К.: „Знання”, КОО, 2000. – 114 с.

1.4. Прокопенко Н.Д., Крутыкин А.Н. Основы научных **ЗМ 1, ЗМ 2**
исследований. – Донецк: ИЭП НАН Украины – ДИЭХП,
2000.

1.5. Філіпченко А.С. Основы научных исследований: Конспект **ЗМ 1, ЗМ 2**
лекцій. – К.: Академвидав, 2004. – 196 с.

1.6. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідної **ЗМ 1, ЗМ 2**
діяльності: Підручник / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. –
2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 296 с.

2. Додаткові джерела

2.1. Білуха М.Т. Основы научных исследований. К.: Вища **ЗМ 1, ЗМ 2**
школа, 1997. – 272 с.

2.2. Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 **ЗМ 1, ЗМ 2**
„Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і
правила оформлення”

2.3. Мочерний С.В. Методология економічного дослідження. **ЗМ 1, ЗМ 2**
– Львів, Світ, 2001. – 416 с.

- 2.4. Петрович Й.М. Менеджмент організацій: методи виконання випускних робіт: Навч. посібник / Й.М.Петрович, А.В.Дубодєлова та ін. – Львів: Вид-во Національного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 160 с. **ЗМ 2**
- 2.5. Эхо Ю. Письменные работы в вузах. Практическое руководство для всех, кто пишет дипломные, курсовые, контрольные, доклады, рефераты, диссертации. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 128 с. **ЗМ 2**

3. Ресурси мережі Internet

Бібліотеки України

- 3.1. Національна бібліотека України ім..В.І.Вернадського **ЗМ 1, ЗМ 2**
<http://www.nbuv.gov.ua/>
- 3.2. Національна парламентська бібліотека України **ЗМ 1, ЗМ 2**
<http://www.nplu.kiev.ua/>
- 3.3. Харківська державна наукова бібліотека ім.Короленка **ЗМ 1, ЗМ 2**
<http://korolenko.kharkov.com>

Законодавство України

- 3.4. <http://www.rada.kiev.ua> **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 3.5. <http://www.nau.kiev.ua> **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 3.6. <http://www.ukrpravo.kiev.com> **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 3.7. <http://www.liga.kiev.ua> **ЗМ 1, ЗМ 2**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ПРАКТИЧНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.....	5
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПРАЦЮВАННЯ	7
СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	9
МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЬ.....	12
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	18

Навчальне видання

СКАЛА Геннадій Федосійович,
ПАН Микола Павлович,
ШУТЕНКО Андрій Леонідович,
АЧКАСОВ Ігор Анатолійович.

Методичні вказівки до практичних занять з дидактичним забезпеченням з дисципліни **„Економіка і організація інноваційної діяльності”** (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня: бакалавр денної і заочної форм навчання напряму підготовки 0501 (6.030504) «Економіка підприємства»).

План 2009, поз. 362М

Підп. до друку 10.06.2010 р.	Формат 60x84/1/16
Друк на ризографі.	Ум. друк. арк. 0,8
Зам.№	Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731
від 19.12.2001